

Бізнес-освіта в Україні

Олександр Савченко «Дзеркало тижня. Україна» №18, 18 травня 2012, 20:55

Фото portal.uni-koeln.de

Напевно, кожну думаючу людину в Україні не раз спантеличувало таке явище, як дедалі більша кількість абсурдних господарських проектів. Я зараз не говорю про державні проекти, там усе зрозуміло: вже понад 20 років критерієм таких проектів є не суспільна, а особиста вигода чиновників, які приймають рішення. Нині йдеться про приватні підприємства або підприємців, які працюють значно менш ефективно, ніж їхні європейські конкуренти. *Україна стала найбіднішою країною Європи не тільки через тотальну корупцію (таких країн у Європі насправді не менше десяти), а й через велику кількість невдалих бізнес-рішень і проектів, серед яких переважають збиткові або малоприбуткові.*

Приклади таких бізнес-рішень можна побачити на кожному кроці — це й котеджні містечка на відстані 50—100 км від Києва (тільки на бензин і опалення будинку потенційний середньостатистичний домовласник муситиме витратити більше, ніж його дохід!), це й концентрація бензоколонок, аптек, відділень банків, кафе і ресторанів на одному неторговому «п'ятачку», і порожні численні багатоповерхівки...

Насправді таких невдалих рішень у нас на 1000 підприємців більше, ніж в інших країнах Європи. Чому? Українці не дурніші за інші нації — підтверджені цьому дуже багато (шахи, наприклад). Тоді залишається лише одна причина — освіта взагалі і бізнес-освіта зокрема.

Як рівень освіти, так і кількість бізнес-освічених людей в Україні не відповідають прийнятим у Європі критеріям! Сьогодні у нашій країні працює близько п'яти бізнес-шкіл, причому тільки одна акредитована європейською асоціацією АМВА (<http://www.mbaworld.com>), тобто перебуває під постійним міжнародним контролем відповідності отриманих слухачами програм, викладачів і знань світовому рівню, світовим стандартам. Важливо зазначити, що деякі бізнес-курси видають себе за респектабельні університети Англії, які нібито заснували тут свої філії... Цікаво було спілкуватися з деканами бізнес-шкіл цих університетів, які нічого не знають про їхні десанти в Україну!

Якщо від кількості бізнес-шкіл перейти до студентів, які щороку одержують дипломи MBA в Україні, то статистика буде приблизно така: сертифіковані дипломи (які визнають у світі) одержують 40—50 студентів на рік, досить якісні — плюс 30—50 осіб, імітаційні (назвемо це бізнес-курсами) — це плюс 50 на рік. Щоб зрозуміти нашу відсталість, подивимося на індустрію бізнес-освіти у світі.

Першу бізнес-школу було відкрито ще 1819 року в Парижі. У США — Мецці бізнес-освіти, перша бізнес-школа відкрилася тільки 1881 року. В Україні дві перші бізнес-школи (точніше, інститути) були створені після розпаду СРСР. Усього у світі нині налічується 13700 бізнес-шкіл. Щорічно вони випускають 200—250 тис. фахівців. Лідерами бізнес-освіти виступають США, Франція і Великобританія, найкращою в Європі школою бізнесу вважається інститут IMD міста Лозанна.

Критерієм якості освіти є зарплата випускників. У перші три-шість місяців після закінчення бізнес-школи вона, як правило, збільшується на 30—40%.

Ще одним критерієм виступає кар'єрне зростання (як правило, роботодавці вважають за щастя знайти на керівну посаду випускника хорошої бізнес-школи і готові за це платити).

Однак спочатку за освіту має заплатити студент, причому чимало. Середня вартість навчання в бізнес-школах Європи коливається в межах 25—35 тис. євро, а програми Executive MBA (на таких програмах, як правило, без відриву від виробництва навчаються топ-менеджери і власники бізнесу) — на 25—40% дорожче. Найпрестижніші бізнес-школи значно дорожчі. Наприклад, той-таки IMD за MBA бере 85 тис. швейцарських франків, а за Executive (EMBA) — 105 тис. Минулого тижня я провів цілий день у Лозанні, вивчаючи причини успіху цієї бізнес-школи. У розмові зі мною президент IMD Домінік Турпін назвав кілька чинників успіху, але я виокремив би два ключові. *Перший — глобальна інтерналізація як викладачів, так і студентів. Другий — розуміння, співробітництво і фінансова підтримка з боку великих компаній усього світу, починаючи від Credit Swiss Group і закінчуючи Panasonic.* Цікаво, що це саме я запитав і у студента IMD з України (до речі, в усіх хороших школах бізнесу є студенти з України). Він зазначив дві сильні сторони освіти в IMD — навчання дуже напружене, але продумане до дрібниць, а також можливість знайомства з іншими студентами, в яких теж учишся. Адже кожен студент — це або успішний бізнесмен, або фахівець (інженер, фінансист, юрист, менеджер, лікар тощо), який спромігся назбирати такі великі гроші на навчання (по суті, це інвестування в себе, у свій майбутній успіх). Потім випускники будь-якої школи бізнесу створюють свої групи випускників (alumni) — це дуже допомагає в бізнесі, цим людям вірять на слово.

Отже, хто може стати студентом хорошої бізнес-школи? Це бізнесмен або фахівець (не менш як три роки стажу), що має ступінь бакалавра, як правило, знає англійську і, як правило, здав тест GMAT (цей тест характеризує здатність студента вивчити програми MBA). До речі, в Європі у 2011 році всього 24,3 тис. осіб здали тест GMAT, причому 446 — з України (для порівняння: в Італії — 1890, Росії — 1980). На жаль, якщо в розвинених країнах відсоток людей, які здали GMAT і віддають перевагу своїм вітчизняним бізнес-школам, коливається від 20 до 50%, то в таких країнах, як Україна або Росія, лише 5—10% віддають перевагу своїм бізнес-школам. Інші йдуть за кордон — переважно у США, Англію, Францію. Більше половини з них не повертаються додому, що негативно позначається на культурі і рівні менеджменту в країні. *Причому часто рейтинг бізнес-шкіл за кордоном нижчий від національних! До речі, нині зростає кількість студентів, які воліють учитися в країнах, що розвиваються, — Польщі, Китаї, Індії (не виняток певною мірою і Україна).*

Нашим бізнесменам важливо зрозуміти, що без наявності в їхніх командах фахівців з глибокою, справжньою підготовкою у сфері менеджменту вони приречені на невдачі і проблеми. Успіх дедалі більше буде на боці освічених.

Якщо ж піднятися на рівень країни, то для її виживання в цьому цинічному світі конкурентної боротьби нам треба, щоб не менш як 2000 українців здавали тест GMAT і приблизно половина з них вибирала українські школи бізнесу для одержання MBA або магістра (з фінансів, менеджменту, обліку та аудиту, маркетингу тощо)

І останнє. Щоб здати GMAT, треба дуже добре знати англійську мову і особливо — бізнес-англійську. *Дослідження показують, що існує пряма залежність між знанням англійської мови в країні та її економічним розвитком, рівнем ВВП.*

Усі знають про економічне диво Сінгапуру. *На мою думку, головним чинником успіху була англійська мова, яка після Другої світової війни в Сінгапурі стала державною (на відміну від інших держав-сусідів, які так і залишилися на довоєнному рівні розвитку). Зараз ми (точніше, політики) обговорюємо питання другої державної мови в Україні. Хочемо жити, як у Сінгапурі (для нас це — як у раю)? То давайте другою державною або офіційною мовою зробимо англійську! Так, по суті,*

живе вся Північна Європа, у Центральній справі з англійською гірші, а в Україні — поки що зовсім кепські.